

USTAWA

z dnia 27 czerwca 1997 r.

o bibliotekach.

(Dz. U. z dnia 28 lipca 1997 r.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa ogólne zasady działania bibliotek.

Art. 2. W zakresie nie uregulowanym ustawą do bibliotek stosuje się odpowiednio przepisy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.

Art. 3. 1. Biblioteki i ich zbiory stanowią dobro narodowe oraz służą zachowaniu dziedzictwa narodowego. Biblioteki organizują i zapewniają dostęp do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej.

2. Prawo korzystania z bibliotek ma charakter powszechny, na zasadach określonych w ustawie.

Art. 4. 1. Do podstawowych zadań bibliotek należy:

- 1) gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych,
- 2) obsługa użytkowników, przede wszystkim udostępnianie zbiorów oraz prowadzenie działalności informacyjnej, zwłaszcza informowanie o zbiorach własnych, innych bibliotek, muzeów i ośrodków informacji naukowej, a także współdziałanie z archiwami w tym zakresie.

2. Do zadań bibliotek może ponadto należeć prowadzenie działalności bibliograficznej, dokumentacyjnej, naukowo-badawczej, wydawniczej, edukacyjnej, popularyzatorskiej i instrukcyjno-metodycznej.

Art. 5. Materiałami bibliotecznymi są w szczególności dokumenty zawierające utrwalony wyraz myśli ludzkiej, przeznaczone do rozpowszechniania, niezależnie od nośnika fizycznego i sposobu zapisu treści, a zwłaszcza: dokumenty graficzne (piśmiennicze, kartograficzne, ikonograficzne i muzyczne), dźwiękowe, wizualne, audiowizualne i elektroniczne.

Art. 6. 1. Zbiory bibliotek mające wyjątkową wartość i znaczenie dla dziedzictwa narodowego stanowią, w całości lub części, narodowy zasób biblioteczny.

2. Narodowy zasób biblioteczny podlega szczególnej ochronie.

3. Minister Kultury i Sztuki, w porozumieniu z właściwymi ministrami, ustali, w drodze rozporządzenia, wykaz bibliotek, których zbiory tworzą narodowy zasób biblioteczny, określi organizację tego zasobu oraz zasady i zakres jego szczególnej ochrony.

Rozdział 2

Krajowa Rada Biblioteczna

Art. 7. 1. Krajowa Rada Biblioteczna, zwana dalej "Radą", działa przy Ministrze Kultury i Sztuki.

2. Do zadań Rady należy w szczególności:

- 1) opiniowanie aktów prawnych dotyczących bibliotek,
- 2) koordynowanie ogólnokrajowych przedsięwzięć bibliotecznych,
- 3) stymulowanie rozwoju najważniejszych kierunków polskiego bibliotekarstwa,
- 4) opiniowanie działań i inicjatyw istotnych dla rozwoju bibliotek,
- 5) okresowa ocena działalności bibliotek i skuteczności polityki bibliotecznej.

3. W skład Rady powoływani są: dyrektor Biblioteki Narodowej, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, czterej przedstawiciele bibliotek publicznych wskazani przez Ministra Kultury i Sztuki, czterej przedstawiciele bibliotek szkolnych, pedagogicznych i naukowych wskazani przez Ministra Edukacji Narodowej, dwaj przedstawiciele środowisk naukowych wskazani przez Przewodniczącego Komitetu Badań Naukowych oraz trzej przedstawiciele środowisk bibliotekarskich i twórczych.

4. Członków Rady powołuje Minister Kultury i Sztuki na okres pięciu lat.

5. Rada ze swojego grona wybiera przewodniczącego Rady.

6. Minister Kultury i Sztuki może odwołać członka Rady przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 4, jeżeli nie uczestniczy on w pracach Rady.

7. Organizację i tryb działania Rady określa regulamin, nadawany przez Ministra Kultury i Sztuki w drodze zarządzenia.

Rozdział 3

Organizacja bibliotek

Art. 8. 1. Biblioteki są organizowane i prowadzone przez podmioty zwane dalej "organizatorami".

2. Organizatorami bibliotek są:

- 1) naczelne i centralne organy administracji rządowej,
- 2) wojewodowie,
- 3) gminy lub związki komunalne.

3. Organizatorami bibliotek mogą być także:

- 1) osoby fizyczne,
- 2) osoby prawne,
- 3) jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Art. 9. 1. Organizator zapewnia warunki działalności i rozwoju biblioteki, odpowiadające jej zadaniom.

2. Organizator ma obowiązek zapewnić w szczególności:

- 1) lokal,
- 2) środki na:
  - a) wyposażenie,
  - b) prowadzenie działalności bibliotecznej, zwłaszcza zakup materiałów bibliotecznych,
  - c) doskonalenie zawodowe pracowników.

Art. 10. Biblioteka może stanowić samodzielną jednostkę organizacyjną albo wchodzić w skład innej jednostki.

Art. 11. 1. Biblioteka stanowiąca samodzielny jednostkę organizacyjną działa na podstawie aktu o utworzeniu biblioteki oraz statutu nadanego przez organizatora.

2. Akt o utworzeniu biblioteki określa:

- 1) nazwę, siedzibę, teren i zakres działania biblioteki,
- 2) źródła finansowania.

3. Statut określa w szczególności:

- 1) cele i zadania biblioteki,
- 2) organy biblioteki i jej organizację, w tym zakres działania i lokalizację filii oraz oddziałów,
- 3) nazwę jednostki sprawującej nadzór merytoryczny nad działalnością biblioteki - w odniesieniu do biblioteki wchodzącej w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej,
- 4) sposób gospodarowania środkami finansowymi biblioteki.

4. Właściwi ministrowie mogą ustalić, w drodze zarządzenia, ramowe statuty dla bibliotek, których organizatorem jest jednostka organizacyjna nadzorowana przez tych ministrów.

Art. 12. Zadania, organizację oraz szczegółowy zakres działania biblioteki wchodzącej w skład innej jednostki organizacyjnej określa regulamin nadany przez kierownika tej jednostki.

Art. 13. 1. Organizator może dokonać połączenia, podziału lub likwidacji biblioteki.

2. Organizator obowiązany jest na 3 miesiące przed dniem wydania aktu o połączeniu lub podziale biblioteki podać do publicznej wiadomości informację o swoim zamiarze wraz z uzasadnieniem. Obowiązek ten dotyczy również zmiany statutu biblioteki w części dotyczącej zakresu działania i lokalizacji filii oraz oddziałów.

3. Organizator obowiązany jest na 6 miesięcy przed dniem wydania aktu o likwidacji biblioteki podać do publicznej wiadomości informację o swoim zamiarze wraz z uzasadnieniem.

4. Połączenie, podział lub likwidacja biblioteki wchodzącej w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej następuje po zasięgnięciu przez organizatora opinii jednostki sprawującej nadzór merytoryczny nad działalnością biblioteki. Przepis ten stosuje się odpowiednio do filii bibliotecznych.

5. Przepisów ust. 2-4 nie stosuje się do bibliotek wchodzących w skład innej jednostki organizacyjnej.

6. Przepisów ust. 1-4 nie stosuje się do bibliotek szkolnych i pedagogicznych.

Art. 14. 1. Usługi bibliotek, których organizatorami są podmioty określone w art. 8 ust. 2, są ogólnie dostępne i bezpłatne, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Opłaty mogą być pobierane:

- 1) za usługi informacyjne, bibliograficzne, reprograficzne oraz wypożyczenia międzybiblioteczne,
- 2) za wypożyczenia materiałów audiowizualnych,
- 3) w formie kaucji za wypożyczone materiały biblioteczne,
- 4) za niezwrócenie w terminie wypożyczonych materiałów bibliotecznych,
- 5) za uszkodzenie, zniszczenie lub niezwrócenie materiałów bibliotecznych.

3. Wysokość opłat, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, nie może przekraczać kosztów wykonania usługi.

4. Zasady i warunki korzystania z biblioteki określa regulamin nadany przez jej dyrektora (kierownika).

Art. 15. Przy bibliotece może działać rada biblioteczna lub inny organ o charakterze doradczym i opiniodawczym, na zasadach określonych w statucie.

Rozdział 4

Biblioteka Narodowa

Art. 16. 1. Biblioteka Narodowa jest centralną biblioteką państwa.
2. Biblioteka Narodowa posiada osobowość prawną.
3. Nadzór nad Biblioteką Narodową sprawuje Minister Kultury i Sztuki.
4. Szczegółowy zakres działania Biblioteki Narodowej i jej organów określa statut nadany przez Ministra Kultury i Sztuki.

Art. 17. 1. Do zadań Biblioteki Narodowej należy prowadzenie działalności bibliotecznej, bibliograficznej, naukowej, informacyjnej, konserwatorskiej, poradniczej, wydawniczej, wystawienniczej i usługowej, a w szczególności:

- 1) gromadzenie, opracowywanie, udostępnianie i wieczyste archiwizowanie materiałów bibliotecznych powstałych w Polsce oraz za granicą a dotyczących Polski,
  - 2) opracowywanie i wydawanie bibliografii narodowej,
  - 3) prowadzenie badań z zakresu bibliotekoznawstwa, nauki o książce i pokrewnych dziedzin wiedzy,
  - 4) doskonalenie merytorycznej działalności bibliotek w kraju i pomoc bibliotekom polskim za granicą,
  - 5) prowadzenie ośrodków znormalizowanych numerów wydawnictw zwartych i wydawnictw ciągłych.
2. Biblioteka Narodowa prowadzi działalność metodyczną i unifikacyjną w zakresie bibliotekarstwa, bibliografii, zastosowań nowoczesnych technologii bibliotecznych oraz konserwacji materiałów bibliotecznych.
3. Przy Bibliotece Narodowej działa, na zasadach określonych w jej statucie, Rada Naukowa, której członków powołuje i odwołuje Minister Kultury i Sztuki, na wniosek dyrektora Biblioteki Narodowej.

Rozdział 5

Biblioteki publiczne

Art. 18. 1. Biblioteki publiczne służą zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa oraz uczestniczą w upowszechnianiu wiedzy i kultury.
2. Bibliotekami publicznymi są, zorganizowane w formie instytucji kultury, Biblioteka Narodowa, wojewódzkie biblioteki publiczne i gminne (komunalne) biblioteki publiczne.

Art. 19. 1. Biblioteki publiczne organizowane są w sposób zapewniający mieszkańcom dogodny dostęp do materiałów bibliotecznych i informacji. W tym celu w każdym województwie jest organizowana i prowadzona wojewódzka biblioteka publiczna, a w każdej gminie co najmniej jedna gminna (komunalna) biblioteka publiczna, wraz z odpowiednią liczbą filii i oddziałów oraz punktów bibliotecznych.
2. Biblioteki publiczne mogą zawierać, za zgodą organizatora, porozumienia z innymi bibliotekami i instytucjami w sprawie wspólnego prowadzenia obsługi bibliotecznej określonych środowisk.

Art. 20. 1. Wojewoda jest organizatorem wojewódzkiej biblioteki publicznej, do której zadań należy:

- 1) gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych służących obsłudze potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych, zwłaszcza dotyczących wiedzy o własnym regionie oraz dokumentujących jego dorobek kulturalny, naukowy i gospodarczy,
- 2) pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej, organizowanie obiegu wypożyczeń międzybibliotecznych oraz opracowywanie i publikowanie bibliografii regionalnych, a także innych materiałów informacyjnych o charakterze regionalnym,
- 3) badanie stanu i stopnia zaspokojenia potrzeb użytkowników, analizowanie stanu, organizacji i rozmieszczenia bibliotek oraz formułowanie i przedstawianie organizatorom propozycji zmian w tym zakresie,
- 4) udzielanie bibliotekom pomocy instrukcyjno-metodycznej i szkoleniowej oraz sprawowanie nadzoru merytorycznego, w zakresie realizacji przez gminne (komunalne) biblioteki publiczne zadań określonych w art. 27 ust. 5.

2. Biblioteka publiczna, której organizatorem jest gmina lub związek komunalny, działająca w mieście będącym siedzibą wojewody, może wykonywać zadania, o których mowa w ust. 1, na podstawie porozumienia wojewody z właściwym organem samorządu terytorialnego.

3. Porozumienie, o którym mowa w ust. 2, określa w szczególności wielkość środków finansowych, które wnoszą wojewoda i gmina, niezbędnych do prowadzenia działalności przez bibliotekę.

Rozdział 6

Biblioteki naukowe

Art. 21. 1. Biblioteki naukowe:

- 1) służą potrzebom nauki i kształcenia, zapewniając dostęp do materiałów bibliotecznych i zasobów informacyjnych niezbędnych do prowadzenia prac naukowo-badawczych oraz zawierających wyniki badań naukowych,
- 2) prowadzą działalność naukowo-badawczą w zakresie bibliotekoznawstwa i dziedzin pokrewnych, a także w zakresie obsługiwanych przez nie dziedzin nauki.

2. Do bibliotek naukowych należą:

- 1) Biblioteka Narodowa,
- 2) biblioteki, których organizatorami są szkoły wyższe,
- 3) biblioteki, których organizatorem jest Polska Akademia Nauk,
- 4) biblioteki, których organizatorami są jednostki badawczo-rozwojowe,
- 5) inne biblioteki.

3. Wykaz bibliotek naukowych prowadzi Biblioteka Narodowa.

4. Minister Kultury i Sztuki określi, w drodze rozporządzenia, zasady i tryb zaliczania bibliotek, o których mowa w ust. 2 pkt 5, do bibliotek naukowych oraz ustali ich wykaz.

Rozdział 7

Biblioteki szkolne i pedagogiczne

Art. 22. 1. Biblioteki szkolne oraz biblioteki innych placówek systemu oświaty służą realizacji programów nauczania i wychowania, edukacji kulturalnej i informacyjnej dzieci i młodzieży oraz kształceniu i doskonaleniu nauczycieli. W tym celu w każdej szkole publicznej jest prowadzona biblioteka szkolna.

2. Biblioteki pedagogiczne prowadzą działalność służącą potrzebom oświaty i wychowania, w tym kształcenia i doskonalenia kadry pedagogicznej.
3. Zasady organizowania i działalności bibliotek szkolnych i pedagogicznych określają odrębne przepisy.

Rozdział 8

Biblioteki fachowe i zakładowe

Art. 23. Zakłady pracy mogą prowadzić biblioteki fachowe i zakładowe.

- Art. 24.** 1. Biblioteki fachowe wspierają realizację zadań zakładów pracy oraz służą potrzebom doskonalenia zawodowego pracowników.
2. Biblioteki zakładowe służą zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych pracowników zakładów pracy i ich rodzin.

Rozdział 9

Obsługa specjalnych grup użytkowników

Art. 25. Centralna Biblioteka Niewidomych zapewnia obsługę biblioteczną niewidomych oraz koordynuje działalność pokrewnych bibliotek i instytucji.

- Art. 26.** 1. W celu zapewnienia obsługi bibliotecznej specjalnych grup użytkowników prowadzone są biblioteki w zakładach opieki zdrowotnej, w domach pomocy społecznej, w zakładach karnych, poprawczych i schroniskach dla nieletnich, a także w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji.
2. Właściwi ministrowie, w porozumieniu z Ministrem Kultury i Sztuki, określają, w drodze rozporządzenia, zasady organizacji obsługi bibliotecznej, o której mowa w ust. 1, oraz zasady współdziałania bibliotek publicznych w wykonywaniu tej obsługi.

Rozdział 10

Ogólnokrajowa sieć biblioteczna

- Art. 27.** 1. W celu prowadzenia jednolitej działalności bibliotecznej i informacyjnej, umożliwiającej korzystanie z materiałów bibliotecznych i innych źródeł informacji, tworzy się ogólnokrajową sieć biblioteczną, zwaną dalej "siecią biblioteczną".
2. W skład sieci bibliotecznej wchodzi biblioteki publiczne.
3. Biblioteki inne niż określone w ust. 2 mogą być włączone do sieci bibliotecznej, na wniosek właściwego organizatora, decyzją Ministra Kultury i Sztuki, który w uzgodnieniu z organizatorem wskazuje jednostkę sprawującą nadzór merytoryczny w zakresie realizacji zadań określonych w ust. 5. Decyzja o włączeniu do sieci bibliotecznej może podlegać uchyleniu w razie naruszenia przez bibliotekę obowiązków wynikających z przynależności do sieci bibliotecznej.
4. Ewidencję bibliotek wchodzących w skład sieci bibliotecznej prowadzi Biblioteka Narodowa.
5. Biblioteki wchodzące w skład sieci bibliotecznej obowiązane są do współdziałania w zakresie:

- 1) gromadzenia, opracowywania, przechowywania i udostępniania zbiorów,
- 2) sporządzania i rozpowszechniania informacji bibliograficznych i dokumentacyjnych,
- 3) działalności naukowo-badawczej oraz doskonalenia i doskonalenia zawodowego pracowników bibliotek,
- 4) wymiany oraz przekazywania materiałów bibliotecznych i informacji.

Art. 28. Minister Kultury i Sztuki, w porozumieniu z właściwymi ministrami, w drodze rozporządzenia, ustala dla sieci bibliotecznej zasady:

- 1) gromadzenia, opracowywania, przechowywania i ochrony, w tym konserwacji, materiałów bibliotecznych,
- 2) specjalizacji zbiorów materiałów bibliotecznych i ustalania zadań w tym zakresie dla bibliotek naukowych gromadzących materiały biblioteczne, dotyczące określonej dziedziny wiedzy,
- 3) wymiany materiałów bibliotecznych,
- 4) ewidencji materiałów bibliotecznych,
- 5) wypożyczeń międzybibliotecznych,
- 6) prowadzenia katalogów centralnych,
- 7) koordynacji działalności bibliograficznej,
- 8) uczestnictwa w systemach informacji,
- 9) kształcenia i doskonalenia zawodowego pracowników bibliotek,
- 10) współpracy bibliotek w zakresie określonym w pkt 1-9.

Rozdział 11

Pracownicy bibliotek

Art. 29. 1. Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach bibliotekarskich powinni posiadać kwalifikacje bibliotekarskie. Tworzą oni grupę zawodową bibliotekarzy.

2. Do pracowników, o których mowa w ust. 1, należą:

- 1) pracownicy służby bibliotecznej: młodszy bibliotekarz, bibliotekarz, starszy bibliotekarz, kustosz i starszy kustosz,
- 2) bibliotekarze dyplomowani: asystent, adiunkt, kustosz dyplomowany, starszy kustosz dyplomowany.

3. W bibliotekach mogą być zatrudnieni, w razie potrzeby, specjaliści innych zawodów związanych z działalnością biblioteczną.

4. Minister Kultury i Sztuki w porozumieniu z właściwymi ministrami określi, w drodze rozporządzenia, wymagania kwalifikacyjne uprawniające do zajmowania określonych stanowisk w bibliotekach oraz tryb stwierdzania tych kwalifikacji.

Rozdział 12

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 30. W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń (Dz. U. Nr 12, poz. 114, z 1981 r. Nr 24, poz. 124, z 1982 r. Nr 16, poz. 125, z 1983 r. Nr 6, poz. 35 i Nr 44, poz. 203, z 1984 r. Nr 54, poz. 275, z 1985 r. Nr 14, poz. 60 i Nr 23, poz. 100, z 1986 r. Nr 39, poz. 193, z 1988 r. Nr 20, poz. 135 i Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 34, poz. 180, z 1990 r. Nr 51, poz. 297, Nr 72, poz. 422 i Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 75, poz. 332 i Nr 91, poz. 408, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1994 r. Nr 123, poz. 600, z 1995 r. Nr 6, poz. 29 i Nr 60, poz. 310 oraz z 1997 r. Nr 54, poz. 349 i Nr 60, poz. 369) skreśla się art. 53.

Art. 31. 1. Traci moc ustawa z dnia 9 kwietnia 1968 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 12, poz. 63, z 1984 r. Nr 26, poz. 129, z 1989 r. Nr 29, poz. 155 i Nr 35, poz. 192, z 1990 r. Nr 34, poz. 198 oraz z 1996 r. Nr 152, poz. 722).

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie, nie dłużej jednak niż przez okres 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie, zachowują moc przepisy dotychczasowe, jeżeli nie są z nią sprzeczne.

Art. 32. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.